IB DIPLOMA PROGRAMME
PROGRAMME DU DIPLÔME DU BI
PROGRAMA DEL DIPLOMA DEL BI

22070315

TIGRINYA A1 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
TIGRIGNA A1 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
TIGRIÑA A1 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Monday 14 May 2007 (morning)
Lundi 14 mai 2007 (matin)
Lunes 14 de mayo de 2007 (mañana)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only. It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages. Le commentaire ne doit pas nécessairement répondre aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le désirez.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento. No es obligatorio responder directamente a las preguntas que se ofrecen a modo de guía. Sin embargo, puede usarlas si lo desea.

© IBO 2007

ኣዞም ሲዒቦም ዘለዉ ክፉል ስነ-ፅሑፋዊ ስራሕትታት ነቲ ሓደ መሪፅካ/ኪ ብምግምጋም ሪኢቶኻ/ኺ ሃብ/ቢ።

1. (a)

እነይ ስላስ ቆራቢት ሰጋዲት ኮይነን ንደቀን እናምሃራ ከዕብያ ጀመራ፡፡ ናብርአን ፅጉም ምኳኑ ይርድአን መፍትሒኡ ግን ደቀን ኣምሂረን ቀጊዐን ኣዕብየን ዓበይቲ ሰባት ኮይኖም ክጥውርወን እንተለው ኮይኑ ይርኣየን፡፡ ነዞም ስለስተ ደቀን ካብ ዝተፈላለዩ ሰባት ምስ ወለዳ ካሊእ ውላድ ይኣኽለኒ ኢለን ነዚኦም ቀጊዕኻን ኣምሂርካን ምዕባይ ከም ናይ ህይወት ተልእኾአን ገይረን ወሲደንኦ ነይረን፡፡

ዕዳጋ እንትህልው መዓልቲ ጨው ቅመም ወዲቕመም ካብ ዓበይቲ ነጋዶ ገዚአንስ ይኹን ተለቂሐን ወሲደን ኣብ ዕዳጋ ተንኮቦት መሳሊ ዘርጊሐን ሰጢሐንኦ ይውዕላ፡፡ ብገንዘብ ዝሸጥኦ ኣብ ጫፉ ብቐጣን ጨርቂ ዝተጣበቐት ንኡሽተይ በዓልቲ መሸቀቕ ከረጢት ናብ ክሳደን ኣእትየን ብውሽጢ ጉሊአን ይገብርኣ እሞ ኣውፂእ እናበላ ናብኣ ኣእትየን ተመሊሰን ናብ ጉሊአን የእትውኣ ብእኸሊ ዘለወጠኦ ዝበለ ድማ በቢዓይነቱ ኣብ ዝተፈላለየ ቅንጥብጣብ ጨርቂ ኣዋህልል ውዒለን ምሸት ንምሽቱ ጠቕሊለን ማለት ማዓት ሕዝሎን ሕንጥልጥሎን ኮይነን ንገዝአን ይኣትዋ፡፡ ዝተለቀሐኦ ከፊለን ንስሙን መዳወይ ዝኸውን ይረኽባ፡፡ ክሳዕ ከምኣ መዓልቲ ዕዳጋ እትመፅእ ኣብዘሎ ሰሙን ሓደ ሓደ ግዜ ሓሚመ ኢለን ተዓጊፈን ይድቅሳ፡፡ ካሊእ ግዜ ጡጥ ፈቲለን እናሸጣ ማይ ኣምፂአን እናሸጣ ተወሳኺ እቶት ይኣራርያ፡፡

እነይ ስላስ ገዝአን ይኹን ናብርአን መኻዚኖ ተጋራጫዊ ነገራት ጎንፅታት እዩ፡፡ ገዝአን ኣብ ዘበናዊ ፋብሪካ ዝተሰርሐ ቆርቆሮ እዩ፡፡ ኣብ ውሽጢ ግን ኣብ ክንዲ ዓራት መደብ ኣብ ክንዲ ወንበር መድሐ ኣብ ክንዲ ልቺ ናይ ላምባ ጋዝ ወይ ድማ ፍላይ ሓዊ እዩ ዝርከብ፡፡ ንኣሽሓት ዓማውቲ ዝፀንሐ መሳርሒ ገዛ ምስ ብዘበናዊ መንገዲ ዝተሐርሐ ቆርቆሮ ሓቢሮም ይነብሩ፡፡

ማይ ቡምባ ዝብሃል ነገር ዋላ ቀኛዝማሽ ዮሴፍ ነታ ከተማ ምስ ኣሰልጠንዋ እውን ኣይፈልጠኦን፡፡ ታዕሪፉ ጓል ታዕሪፉ ዝረኸባላ ዝነበረት ስራሕ ምሕዋር ማይ እኳ ዳኣ ተጫራታይ ረኸባላ፡፡ ንባዕለን ዝኸውን ማይ ኣብ ግዝፍ ዝበለ ዕትሮ የቕምጣ፡፡ ንኣሻሓት ዓመታት እንተይተቐየረ ብዝፀንሐ ኣገባብ ዝተሰርሐ ዕትሮ መቕድሒኡ ግን ሽክና ወይ ሻሻት ኣይነበረን፡፡ ኮካኮላ ዝብል ናይ እንግሊዝኛ ፅሑፍ ዘለዎ ታኒካ እዩ ኔሩ፡፡ እታ ታኒካ ዝተሰርሐትሉ ዕላማ እኳ መቕድሒ ማይ ንኽትከውን ኣይነበረን፡፡ ብዘበናዊ መንገዲ ዝተሰርሐ መስተ ንክቋፅር እቲ መስተ ምስተሰተየ ድማ ንክድርበይ ሃጥ እንተበለ ድማ እንደገና ተኣኪቡ ብዘበናዊ መንገዲ ተዓራርዩ እንደገና ዘበናዊ መስተን ክቋፅር እዩ ነይሩ፡፡

ዘበናዊ ናብራ ዝደርበዮ ታኒካ ግን ኣብ እንዳነይ ስላስ ኣትዩ በቲ ሓደ ገፅ ወሰን ወሰን ተቐርዲዱ መቕድሒ ማይ ይኸውን እሞ ንእነይ ስላስ ምስ መበል 20 ክ/ዘበን የተኣሳስረን፡፡ እቲ ዝገርም እነይ ስላስ ምስ መበል 20 ክ/ዘበን ዘተኣሳሰረን እቲ ክ/ዘበን እቲ ተጠቒሙ ውዳቕ እዩ ኢሉ ዝደርበዮ ምኳኑ እዩ፡፡ ብድርባይ ናይ ዘበናዊ ናብራ ኣቢለን ምስ ዘበናዊ ናብራ ይተኣሳሰራ፡፡

እንትሓማ እንተለዋ ወይ ዳሓን ገንዘብ እንትረኽባ እንተለዋ እኸለን ንእንዳመጥሓን ወሲደን ዘበናዊ ክብሃል በዝከኣል ናውቲ የጥሕና፡፡ ገንዘብ ስኢነን በዓልቲ ጥዒና እንትኾና ዝጥቀማላ ነገር ካብ ምኳና ዝተልዓለ ንመጀመርያ ጊዜ ሰብ መዓዝ ክጥቀመላ ከምዝጀመረ ዘይትፍለጥ መጥሐን ናይ ገዝአን ኣላተን ዋላ ገንዘብ ሃሊያተን እውን ዝልንቀጥ ነገር እንትህልው ነዛ ናይ ዘበን እኒ እኒ መጥሓን እየን ዝጥቀማ፡፡ እነይ ስላስ ኣብ ክልተ ግዜታት ኣብ ክለተ መዋእላት ረጊፀን እየን ዝነብራ፡፡ እቲ ሓደ እግረን ኣብ መበል 20 ክ/ዘበን እቲ ሓደ እግረን ኣብ ዘበን እኒ እኒ፡፡

ነይረን ነይረን መሕወሲ ሰብ ኢለን ዝገዝኣኣ ጀለብያ ክዳን ኣላተን፡፡ ኩሉ መዓልቲ ዝጥቀማላ ብርስሓት ቀላማ ዝቐየረት አረጊት ጀዲድ ቀምሽ ድማ ኣላተን፡፡ ዋላ ነታ ሓዳሽ ጀለብየአን እንትኸደና እውን ከይትኣርገኒ ብዝብል እታ ብላይ ጀዲደን ብውሽጢ ገይረን እታ ጀለቢያ ብላዕሊ ይገብርኣ፡፡ ንእነይ ስላስ ዘገድሽን ሓድሽ ልስሉስ ጨርቂ ኣብ ዝባነን ምዕራፍ ኣይኮነን፡፡ ብውሽጢ ዘሎ ምስ እንግድዐን ዝተጣበቐ ብላይ ሓርፋፍ ኣረጊት ክዳን እናሃለወ እቲ ብደገ ዝርአ ግን ዘበናዊ መልክዐኛ ምኳኑ ሽፈንዎ ይነብር እምበር ኣይትክኦን ኣብ እንዳነይ ስላስ፡፡

ጻሓር ናብራ ቁሩብ ፍኹስ እንዳበለለን ምስ ከደ መስዓሚ በተኸስያን ኢለን ዘእለምኦ ዓለባ ዓድና እውን ነይራተን፡፡ ዋላ ካቢቲ ጀለብያ ንላዕሊ ተኸናኺነን ይሕዝኣ፡፡ ተገራጮዊ እዩ ገዛ እንዳ እነይ ስላስ፡፡ ኣብ ሓደ መዳይ ዘበናዊን ናይ ዘበን እኒ እኒን ሓቢሮም ይነብሩ፡፡ እናቐያየራ ይጥቀማሎም፡፡ ኣብቲ ሓደ መዳይ እቲ ዘበናዊ ካብቲ ነባር ዘላዕለ ግምትን ክብርን ይህብኦ፡፡ እቲ ዝበዝሕ ጥሪትን መነባብሮአን ናይ ዘበን እኒ እኒ እናሃለወ ብዙሕ ግዜ ብደግ ዝርአ ግን ቆርቆሮ ገዝአን ጀለብያ ክዳነን ኮታ እቲ ዘበናዊ ዘበለ ይመስል፡፡

ናብርአን ብጠቕላላ ካብቲ ሸቐጣ ሸቐጥ ውዒለን ዘምፀኣኦ እኸሊ ኣይፍለን ሐውስዋስ እዩ፡፡ ናይ እነይ ስላስ ጥራሕ ግን ኣይኮነን ናይ ኩላ እምባ ስራዋት ናይ ኩላ ትግራይ ናይ ኩላ ኢትዮጵያ ናብራ እዩ፡፡ ዋላ እቶም ገዛእቱ እቶም ሰብ ምችው ናብራ እኒ ቀኛዝማሽ ዮሴፍ ወዲ እንተኾኑ እውን መጠኑ ከፈላለ እንተዘይኮይኑ ኣብ ክልተ መዋእላት ዝነብሩ ምኳኖም ዘየካትዕ እዩ፡፡

እነይ ስላስ ብናብርአን ዝተሓጎሳሉ ብዕድለን ዝረወያሉ እዋን የለን ምባል ምግናን ኣይኮነን፡፡ ድኻ ኮይነን የማነ ፀጋም ተፃፊዐን ከርፋሕ ናብራ ይደፍኣ፡፡ ብድኽነተን ይጉህያ፡፡ ንምንታይ ከምዝደኸያ ግን ብዙሕ ግዜ ሓሲበናሉ እውን ኣይፈልጣን፡፡ ከም ቅቡል ዕድለን መፋጥርተን ጌረን እየን ዝወስድኦ፡፡ ንሰን ዝገበራ እንተገበራ ከይሓልፈለን ዝገብር ቆሪኑ ዝሓዘን ምድራዊ ሓየሊ ኣሎ ኢለን ኣይኣምናን፡፡ ዕድለን ገይሩለን ካብ ድኻታት ተፈጢረን ድኻ ኮይነን እቶም ገዛእቲ ድማ ዕድሎም ኮይኑ ካብ ርሑሳት ተወሊዶም ሃፍታማት ክቡራት ኮይኖም፡፡ ድኻ ነይሩ ዝህፍትም ሃፍታም ነይሩ ዝደኪ እንትርእያ እውን ኣጋጣሚ ናይ ዕድል ነገር ገይረን ይርድኦኦ፡፡ እቲ ዝዓበየ ትምኒተን ካብቶም ድኻታት ኮይኖም ተፈጢሮም ዕድሎም ገይሩሎም ኣብ መንጎ ንምህፍታም ዝበቕዑ ሓንቲ ንክኾና እዩ፡፡ ብናይ ባዕለን ፃዕሪ ሒኽ ኢለን ኣይኮነለንን ደቀን ኣምሂረን ክሓልፈለን ምኳኑ ገሚተን ንደቀን ምምሃር ከም መንገዲ ምህፍታመን መንገዲ ምምሕያሽ ናብረአን ገይረን ብዓብይ ወነ ተራባረባላ፡፡

ናብርአን ንምንታይ ክምኡ ከምዝኾነን ንቐፃሊ ዝህልወን መማረፅታት ፈፂመን ኣይርዳኣን፡፡ በቲ ሓደ መንገዲ ይፍትና ይኣብየን፡፡ የንፀርፅራ በቲ ካሊእ መንገዲ እንደገና ይፍትና፡፡ ብኡኡ እውን ይኣብየን የማርራ፡፡ ካብ ሓደ ፈተነ ናብ ካሊእ ፈተና ካብ ሓደ ምንፅርፃር ናብ ካሊእ ምንፅርፃር እናተገላበጣ ብዘይፈልጠኦ ዘይቆፃፀርኣ ጉዕዞ ናብራ እናተዳፍኣ ይጓዓዛ፡፡ ናይ ውሕጅ ጉዕዞ፡፡ ማንም ዝቆፃፀሮ ዘይብሉ ብናይ ባዕሉ ሕጊ ካብ በሪኽ ናብ ዓሚቕ ይውርወር፡፡ ዝገፈጦ ጉንዲ ወዲ ጉንዲ እናጋላበጠ ሒዝዎ ይውንጨፍ፡፡ እቲ ጉንዲ ነቲ ናይ ውሕጅ ጉዕዞ ይፍለጦ ኣይፍለጦ ይቆፃፀሮ ኣይቆፃፀሮ ካሊእ ሕቶ እዩ፡፡ ብቻ እናተገላበጠ ይኸይድ፡፡ ከም እነይ ስላስ፡፡ መንፀርፀሪ ኣእምሮ ዘየብሉ እንተዘይኮይኑ ብውሕጅ ዝተጋፍዐ ጉንዲ ካብ ብናብራ ዝጋፍዓ ዘለዋ እነይ ስላስ ኣይፍለን፡፡ ኣብ እምባ ሰራዋት ኣብ ትግራይ፣ ኣብ ኢትዮጵያ፣ ኣብ ኩሉዓለም ክንደይ ብውሕጅ ናብራ ወዲ ሰብ እናተጋፍዐ እንተይፈለጦ እንተይተቐፂፀሮ እናተገላበጠ ዝወርድ›ኮን ይህሉ?

«ምንኩሕኳሕ ዘይፍለየሉ ማዕፆ»
ብተስፋይ ዮሃላሸት 1977 ዓ.ም

— መይላ ኣተራርኻ እቲ ድርሰት እንታይ ይመስል? ምስእዚ ተተሓሒዙ ዘለዎ ፀገም ኣብርሁ፡፡

— ቀንዲ ስነ-ፅሑፋዊ ዕላማታት እቶም ምስላዊ ኣዘራርባታት እንታይ እዩም? ዝሓዝዎም ዘይግሁዳት ፍትሒታትከ እንመን እዮም?

— ቀንዲ ተዋሳእቲ እዚ ሰነ-ፅሑፋዊ ሰራሕ እንመን እዮም? ከመይከ ተቀሪፆም? ሓፈሻዊ ምስቲ ስራሕ ተዛሚዱ እንታይ ይገልፅ፡፡

— እንተዋሓደ ሰለስተ ባህርያት እቲ ቀንዲ ገፀ-ባህርይ ምስ እቲ ቴማ እቲ ፅሑፍ ዝራኸቡ ፅሓፍ/ፊ፡፡

1. (b)

ትማሊ ፧ ሎሚ ፧ ፅባሕ

ሓደ ግዜ
«ልቢ ኤርትራዊ
ምስ ውፁዕ ኢትዮጵያዊ
መዓስ'ያ 'ትሓዊ?»
ዝባሃል ዝነበረ
ሳላእቶም ሰብ ስረ
ትምኒትና ሰመረ::

እንተኾነ
ነዚ ኹሉ ዘልዓለ
እንታ'ዩ እንተተባህለ
'ዚ ዝስዕብ መልሲ መኽተለ::

ሚእቲ ዓመት ይገብር
ንሕሊና ዝሰብር
ንምእራም ዘፀገመ
ሓደ ግፍዒ ተፈፀመ::

ማዕርነት ተሰብረት
መሰል ተደፈረት::

ንልቢ ኤርትራዊ
ምስውፅዕ ኢትዮጵያዊ
ዝጠበሰት ሓዊ:
ብቁልዒ ዝጀመረት
ናብ ጓህሪ ሰገረት
ብጥቕሚ ተወጠረት::

ብድሕሪ 'ዚ
ጌጋታት ክዕረ
ዝግባእ ዝነበረ
ኣብ ክንድኡ ግዳ
መፀ ዓብይ ፍዳ :

መንጎ ሓፃር ዕለት
ኣብ ክልተ እተኸፍለት
'ትመስል ሰግለለት
ብርሃን ብልጭ በለት :
ለይቲ ኣይሓደረት
ቀተሪ ኣይዋዓለት
ሻባ ተኸወለት::

ኩነታት ተወልደ
ሓደ ድሕሪ ሓደ
እናተዋደደ
ፈዒሙ ገደደ::

ተስፍኡ ደበነ
ከይዕረ መኸነ
ዝገደደ ኾነ::
ኣብ'ታ ዝነበረታ
መሊሳ ተወሰኸታ:
ብተንኮል ብኽፍኣት
ተኸተለ መዓት
ብዓመፅ ብቅትለት
ብጎደና ስሕለት
ሰኣን ሜላ ክእለት
ሃገር ተበደለት
ፀለሎ መሰለት::

ዳሕረዋይ ገነነ
ዓሻ ዘይዳነ
ህይወት እናሃደነ
ምዕናው ጥራሕ ኮነ::

ኣብ ርእሲ 'ዚ
ታሪኹ ንምዕዛብ
«ነዚ ዝፈጠሩ
መን መን ነበሩ?»
ኢሉ ንዝሓተተ
መልሳ እኒሀተ!!

«ሰለስተ ግጉያት
ካብ ኩሉ ዕቡያት
ብሓሶት ስሙያት
ብተግባር ግዕዙያት
ብተንኮል ውሩያት

ርፍራፍ እናሃቡታ
«መን ከማይ» ዝብሉታ
ሰለስተ ስርዓታት
መኽዘን ኣበሳታት
እዮም ዝነበሩ
ብሕማቕ ኪዝከሩ::

የግዳስ
ነቶም 'ዚ ዝገብሩ
ኣቦታት ክሕብሩ
እቲ ሓቂ ክምስክሩ
ኣንዊሖም ኪንፅሩ
«ይትረፍ'ዶ ኪመርሑኻ
ክትመርሖም ዝኾርኩሑኻ»
ይብልዎም ነበሩ
ግብሮም እናዘርዘሩ::

<u>ዘኾነ ኾይኑ</u>

እዞም በዓል መፁ
ብተንኮል ዘወርፀፁ
ብሓሶት ዘመፀፁ
ብቕንኢ ዘቐርፀፁ
ማእገርኩም ዝጓዕፀፁ
ዝዓመፁ ምስ ዓመፁ

ልሳኖም እናተቐርፁ
ህይወቶም እናቐበፁ
እሞ’ ናተሃወፁ
ካብ ቤትኩም እንቋዕ ወፁ !
ካብ ቤትኩም እንቋዕ ወፁ !

<u>እምበኣርከስ</u>

እኒሀ ጎልጎል እኒሀ ሜዳ
ዓዲ ንምህናፅ ኣየድልን ማዕዳ::

«ትማሊ -ሎሚ -ፅባሕ» ካብ ሓዊ እግሩ
መድብል ግጥሚ 1991 ዓ.ም.ፈ

— ቀንዲ መልእኽትታት እቲ ገጣሚ እንታይ እዮም? ብኸመይ ይግለፁ?

— መዋቅር እዚ ግጥሚ እንታይ ይመስል? ዝተፈለየ ግጥማዊ መዋቅርከ ረኺብካሉ/ክሉዶ?

— ቀንዲ ስነ-ፅሑፋዊ ዕላማታት እቶም ምስላዊ ኣዘራርባታት እንታይ እዮም? ዝሓዝዎም ዘይግሁዳት ፍትሒታትከ እንመን እዮም?

— እቲ ገጣሚ ትማሊ : ሎሚ : ፅባሕ ክብል ከሎ እንታይ ንምግላፅ ደልዩሉ ይመስለካ/ኪ? እዚኸ ከመይ ክፍለጥ ይኽእል?